

27.10.2017

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Viite: LVM/696/13/2017 (12.10.2017)

ASIA: Lausuntopyyntö valtioneuvoston periaatepäätöksestä maaseudun digitalisaation edistämiseksi

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Maaseudun digitalisaation edistäminen on globaalissa taloudessa erittäin tärkeää. Periaatepäätös käsittelee kattavasti digitalisaation haasteita ja mahdollisuuksia. Valitut ratkaisuvaihtoehdot luovat onnistuessaan pohjan elinvoimaisen maaseudun säilymiselle ja kehitymiselle tulevaisuudessa.

Ammattikorkeakoulujen perustehtävien, koulutuksen sekä tutkimus- ja kehittämistehtävien kannalta maaseudun digitalisaatio merkitsee uusia mahdollisuuksia monelle alueelle. Digitalisaatio yhdistyy niin biotalousosaamiseen, kiertotalouteen, jakamistalouteen sekä maaseutuelinkeinojen uusiin liiketoiminta- ja palvelumalleihin.

Maaseudun kehittämisessä osaaminen muodostaa jatkossa yhä merkittävämmän perustan uuden soveltavaa tutkimustietoa ja julkisia tietoaaineistoja hyödyntävän liiketoiminnan kehitymiselle.

Arenen näkemyksen mukaan periaatepäätös ei tunnista riittävästi uudenlaista tapaa digitaalisuuden kehittämisessä. Digitaalisuus ei ole pelkästään teknologiakysymys vaan se on myös toiminta- ja ajattelumalli. Tällä hetkellä yksi digitaalisten palveluratkaisujen käytön esteistä on myös sukupolvikysymys. Lisäksi eräs käytön este on myös se, että sähköiset palvelut eivät ole riittävän asiakas-/käyttäjystävällisiä. Tästä syystä perinteinen palvelu nähdään yhä varteenotettavana palvelumuotona ja näin digitaalinen/sähköinen palvelu jää toissijaiselle huomiolle. Ottamalla käyttäjät ja muut toimijat mukaan palveluiden suunnitteluun ja kehittämistyöhön luodaan oikeasti uutta.

Yhteistyöllä eri toimijoiden kesken voidaan uudistaa palvelurakenteita ja luoda asiakkaiden sekä maaseudun asukkaiden tarpeita vastaavia, käytettäviä palveluita. Kun yhdistetään perinteisiä liiketoiminta- ja palvelumalleja uusiin toimintatapoihin, on mahdollista luoda kannattavia ja lisäarvoa tuottavia liiketoiminta- ja palvelukonsepteja.

Varsinkin biotalousalan nopea kehittyminen korostaa koulutuksen ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan samanaikaisuutta ja reagoitukykyä. Alueellista saavutettavuutta tavoiteltaessa tulisi resursseja suunnata uudenaikaisten digitaalisten kokeilukulttuurien syntymiseen olemassa olevien fyysisten rakenteiden tukemisen sijaan.

Ammattikorkeakoulujen osaaminen ja aluekehittämisen toimintamallit tulee hyödyntää laajasti maaseudun digitalisaation edistämässä. Suomessa on kattava ammattikorkeakouluverkosto, jossa on monialaista korkeakoulutusta ja tutkimusta. Monet maaseudun digitaalisuuden kehittämiseen liittyvät kysymykset vaativat uutta osaamista, uusia teknologioita sekä käytännön sovelluksia, joihin ammattikorkeakouluverkostolla on paljon osaamista.

Maaseudun digitaalisuuden kehittämisessä on myös tärkeää tukea eri alueiden välisten ”keskittymien” vuorovaikutusta. Tällöin on saavutettavissa modernia ja ajanhengen mukaista rajapintojen ylittämistä, joka luo uusia arvoketjuja ja kehittää maaseudun digitaalisia palveluja. Toimintamalli mahdollistaa myös eri intressiryhmien samanaikaisen vuorovaikutuksen (opiskelijat, maaseutuyrittäjät, korkeakoulut, kehittäjät, järjestöt yms.).

On tärkeää, että digitalisaatiosta eivät hyödy pelkästään edelläkävijät, vaan kaikki käyttäjäryhmät. Digiosaamista tarvitaan eri palveluntuottajien työssä, kun maaseudun paikalliset palvelut perustuvat jatkossa maakunta- ja sote- uudistuksessa entistä vahvemmin digitalisaatioon.

Maaseudun digitaalisen muutosprosessin onnistumisen kriittisiä tekijöitä ovat osaaminen ja modernien palveluiden laaja hyödyntäminen. Maaseudun uusi digitalisuutta hyödyntävä elinkeinorakenne syntyy niiden ihmisten toimista, jotka asuvat, ratkovat ja tarttuvat nopeasti muuttuvan maaseudun toimintaympäristön mahdollisuuksiin ja haasteisiin osaamista ja uutta tietoa hyödyntäen.

Toimiva infrastruktuuri ja pääsy kehittämisverkostoihin ovat edellytys maaseudun elinvoimaisuuden ylläpitämiselle ja kehitymiselle. Näissä toimintamalleissa ammattikorkeakoulujen osaamisella sekä käytännönläheisellä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnalla on keskeinen rooli.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Tapio Varmola
puheenjohtaja

Riitta Rissanen
toiminnanjohtaja